REMISSVAR

DATUM: 2026-10-21

ER REFERENS: Fi2026/01654

DIARIENUMMER: 2026-01069

Finansdepartementet
Finansmarknadsavdelningen, Bankenheten

Remissvar angående promemorian EU:s penningtvättspaket

Sammanfattning

Riksbanken välkomnar genomförandet av EU:s nya penningtvättsregelverk och bedömer att reformerna stärker arbetet mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Riksbanken ser inte skäl att invända mot bedömningen att ”styrelseledamöter i centralbanker” för svensk del motsvaras av ledamöter i Riksbankens direktion. Riksbanken anser dock att regleringen av vilka funktioner inom Riksbanken som omfattas bör framgå direkt av lag.

Riksbanken avstyrker förslaget att inte utnyttja möjligheten till att införa en lägre gräns för kontantbetalningar än 10 000 euro i Sverige. Riksbanken förespråkar i stället ett förbud mot kontanta betalningar över 10 000 kronor. En sådan gräns bedöms ge små praktiska konsekvenser på den starkt digitaliserade svenska betalningsmarknaden samtidigt som den minskar riskerna för penningtvätt, skatteundandragande och annan ekonomisk brottslighet. Riksbanken anser att en sådan lägre gräns på 10 000 kronor innebär en väl avvägd balans mellan brottsförebyggande syften och behovet av att värna kontanternas roll i betalningssystemet.

Inledande kommentar

Riksbanken har enligt lagen (2022:1568) om Sveriges riksbank (riksbankslagen) i uppdrag att bidra till ett stabilt och effektivt finansiellt system, inbegripet att tillhandahålla ett avvecklingssystem för betalningar och försörja Sverige med kontanter. Riksbanken omfattas inte av penningtvättslagen. Arbetet mot penningtvätt och finansiering av terrorism är av stor betydelse för det finansiella systemets funktion och förtroende. Riksbanken beaktar därför risker för penningtvätt och finansiering av terrorism i samhället inom relevanta delar av verksamheten, särskilt inom betalningsområdet, och verkar för att dessa risker hanteras i takt med betalningsmarknadens utveckling.

Den snabba utvecklingen mot mer gränsöverskridande och omedelbara betalningar medför ökade krav på myndigheters möjligheter till tillsyn, informationsutbyte och samverkan. Riksbanken välkomnar inrättandet av EU-myndigheten Amla och de utökade möjligheterna till gränsöverskridande informationsutbyte som följer av EU:s penningtvättspaket.

Riksbanken yttrar sig i det följande över de delar av remissen som bedöms vara relevanta utifrån Riksbankens verksamhet och ansvarsområden.

Förteckning över svenska viktiga offentliga funktioner

Riksbanken ser inte skäl att invända mot bedömningen i den remitterade promemorian att ”styrelseledamöter i centralbanker” för svensk del ska motsvara ledamöter i Riksbankens direktion.

Mot bakgrund av att föreskrifter om Riksbankens ledning ska meddelas genom lag (9 kap. 16 § regeringsformen) anser dock Riksbanken att det föreslagna bemyndigandet för regeringen att meddela föreskrifter om vilka funktioner som ska anses vara svenska viktiga offentliga funktioner enligt artikel 2.1.34 a i penningtvättsförordningen bör utformas så att det inte omfattar Riksbanken. I stället bör vilka funktioner inom Riksbanken som avses anges direkt i lag.

Kontantförbud

Riksbanken avstyrker promemorians förslag att inte utnyttja möjligheten i EU:s penningtvättsregelverk att införa en lägre gräns för kontanta betalningar än 10 000 euro i Sverige. Riksbanken förespråkar i stället ett förbud mot kontanta betalningar över 10 000 kronor.

I promemorian konstateras att en lägre gräns för kontanta betalningar än 10 000 euro inte skulle vara ovanligt i ett europeiskt perspektiv. Promemorian argumenterar ändå mot en sänkning av kontantförbudsgränsen, bland annat

eftersom kontantförbudet är en ny reglering och eftersom en större sänkning skulle innebära att de så kallade kontanthandlarna inte längre kan omfattas av penningtvättsregelverkets krav. Med kontanthandlare avses företag som kan antas genomföra kontanttransaktioner om minst 55 000 kronor, vilket motsvarar den nuvarande gränsen. I promemorian anförs att det är viktigt att dessa företag fortsatt, via införande av undantag i svensk lagstiftning, ska omfattas av krav på riskbedömning, kundkännedomsåtgärder och rapportering av misstänkta transaktioner till Finanspolisen. Promemorian framhåller även att den höga graden av digitalisering på den svenska betalningsmarknaden gör det osäkert om en lägre kontantgräns skulle ge någon ytterligare effekt.

Riksbanken delar inte denna bedömning. Tvärtom innebär den långtgående digitaliseringen av den svenska betalningsmarknaden att en lägre beloppsgräns för kontantförbudet sannolikt skulle innebära små praktiska konsekvenser för konsumenter och näringsidkare, även om regleringen är ny. Denna bedömning stöds av erfarenheter från flera andra EU-länder där motsvarande begränsningar redan har införts, ofta i länder med betydligt större kontantanvändning än Sverige. Danmark har exempelvis en gräns på 15 000 danska kronor, motsvarande drygt 20 000 svenska kronor.

Riksbanken anser att det finns starka skäl att införa en avsevärt lägre beloppsgräns än de 10 000 euro som följer av EU-förordningen. Nyttan av att tillåta stora kontanttransaktioner till och från näringsidkare bedöms vara begränsad, medan riskerna för bland annat penningtvätt och skatteundandragande är betydande. Därtill framgår av promemorian att den nuvarande regleringen av kontanthandlare är förknippad med tillämpningsproblem och har bedömts vara ineffektiv av EU. Regleringen har därför inte förts vidare i den nya penningtvättsförordningen.

Som Riksbanken framhåller i Betalningsrapporten för 2026 skulle en lämplig beloppsgräns vara 10 000 svenska kronor, förslagsvis med en konstruktion för att kunna justera gränsen efter pris- eller inkomstutvecklingen i samhället. Denna gräns bedöms kunna säkerställa en bra balans mellan behovet av att försvåra användningen av kontanter i sådana brottsliga syften som penningtvätt och skatteundandragande och möjligheten att värna kontanternas fortsatta roll för betalningssystemets tillgänglighet och motståndskraft. Enligt Riksbankens bedömning skulle nästan alla legitima köp med kontanter i dag fortsatt kunna genomföras inom denna gräns. Enligt såväl transaktionsstatistik som Riksbankens enkätstatistik utgör kortköp över 10 000 kronor väl under 1 procent av alla köp i handeln. Kortköp är den närmaste motsvarigheten till kontantköp som vi har tillgängliga data om. En beloppsgräns på 10 000 kronor bedöms också vara tillräckligt hög för att inte riskera försämra acceptansen av kontanter i handeln.

Riksbanken anser dessutom att en gräns för kontanta betalningar hos näringsidkare på 10 000 svenska kronor ligger väl i linje med den lagstiftning om kontantplikt för vissa näringsidkare som trädde i kraft den 1 juli i år. Enligt lagen (2026:769) om skyldighet för livsmedelsbutiker och apotek att ta emot kontant betalning måste dessa ta emot betalningar upp till 0,1 prisbasbelopp, vilket för år 2026 motsvarar 5 920 kronor.

Riksbanken tillstyrker promemorians förslag att regeringen ska få besluta om att tillfälligt upphäva kontantförbudsgränsen vid krissituationer där betalningar inte kan genomföras på annat sätt än i kontanter.

Riksbanken har inte några invändningar mot promemorians övriga förslag avseende tillsyn och sanktioner kopplade till kontantförbudet.

Avlutande kommentar

I promemorian föreslås att bestämmelser i penningtvättslagen införs som motsvarar Finansinspektionens skyldighet enligt rörelselagstiftningen att som behörig myndighet samarbeta och utbyta information med bland annat Europeiska bankmyndigheten, Europeiska centralbanken och Riksgäldskontoret. Förslaget motiveras av ambitionen att samla bestämmelserna om penningtvättstillsyn i penningtvättslagen.

Riksbanken ingår inte i den krets av myndigheter som Finansinspektionen enligt rörelselagstiftningen är skyldig att samarbeta och utbyta information med enligt det svenska genomförandet av EU-rätten.[1] Riksbanken omfattas därför inte heller av den krets av myndigheter som Finansinspektionen enligt förslaget ska samarbeta och utbyta information med enligt penningtvättslagen. Riksbanken har inga synpunkter på förslaget om samarbete och informationsutbyte i den nya penningtvättslagen men det föranleder en diskussion om en större fråga.

En effektiv beredskap inför och hantering av finansiella kriser förutsätter att myndigheterna på finansmarknadsområdet kan samarbeta och utbyta information med varandra. Detta är viktigt för att minimera de negativa konsekvenserna av störningar i det finansiella systemet. Samtidigt har Riksbanken tidigare pekat på att nuvarande regelverk innehåller begränsningar som försvårar ett sådant informationsutbyte. Att Riksbanken inte omfattas av kretsen av myndigheter som Finansinspektionen ska samarbeta och utbyta information i rörelselagstiftningen är en sådan begränsning.[2]

[1] Se 13 kap. 6 a § lagen om bank- och finansieringsrörelse, 28 kap. 5 § lagen om resolution och 17 b § lagen [1995:1571] om insättningsgaranti.

[2] Se Riksbankens **Remissvar om Betänkandet EU:s bankpaket om riskreducerande åtgärder, ändringar i regelverken om kapitaltäckning och hantering av banker i kris** (SOU 2019:60), 31 mars 2020. (https://www.riksbank.se/globalassets/media/remisser/riksbankens-remissvar/svenska/2020/remssvar-om-eus-bankpaket-om-riskreducer-atgarder-andring-i-regelverken-om-kapitaltackning-hantering-av-banker-i-kris.pdf)

Riksbanken vill därför återigen ta tillfället i akt att föreslå att regeringen ser över de sekretessbrytande bestämmelser som reglerar informationsutbytet mellan Riksbanken och Finansinspektionen.

På Riksbankens vägnar

Erik Thedéen
Riksbankschef

Henrik Gardholm
Rådgivare

Beslutet har fattats av direktionen (riksbankschefen Erik Thedéen, förste vice riksbankschefen Aino Bunge samt vice riksbankscheferna Per Jansson, Anna Seim och Göran Hjelm) efter föredragning av rådgivaren Henrik Gardholm. I den slutliga handläggningen har chefen för avdelningen för intern styrning och verksamhetsstöd, Robert Sirkka, medverkat.

samt **Remissvar om promemorian Finansiella företags uppgifter till Riksgäldskontoret och vissa betaltjänstfrågor**, 5 september 2019. (https://www.riksbank.se/globalassets/media/remisser/riksbankens-remissvar/svenska/2019/remissvar-om-promemorian-finansiella-foretags-uppgifter-till-riksgaldskontoret-och-vissa-betaltjanstfragor.pdf)